

Dijous, 23 de juny de 2005

Josep Bargalló

L'ús oficial del català a la UE: una esclatxa

El Consell de Ministres d'Afers Generals i Relacions Exteriors ha adoptat dues resolucions que han modificat el règim lingüístic de la Unió Europea. En primer lloc, atenent la petició de la República d'Irlanda, ha acordat l'adopció d'un reglament que incorpora el gaèlic irlandès al grup de les llengües que gaudeixen de l'estatus de llengües oficials i de treball. Aquest grup està format per les vint-i-una llengües que els diferents Estats membres de la UE reconeixen com a plenament oficials dins els seus àmbits territorials respectius, i que en conseqüència són esmentades en el Tractat constitucional en procés de ratificació: l'alemany, l'anglès, el danès, l'espanyol, l'estonià, el finès, el francès, el grec, l'hongarès, l'irlandès, l'italià, el letó, el lituà, el maltès, el neerlandès, el polonès, el portuguès, l'eslovac, l'eslovè, el suec i el txec.

En segon lloc, el consell ha aprovat una resolució que d'ara endavant ha de fer possible un "ús oficial" restringit de totes aquelles llengües que gaudeixin d'un cert estatus "reconegut per la Constitució d'un Estat membre en el conjunt o en una part del seu territori", o que tinguin un ús públic "autoritzat per la llei". Dins aquesta categoria, hi entren el català, l'euskera i el gallec, llengües que no són esmentades en el text de la resolució, que té un caràcter genèric. A partir d'ara "l'ús oficial" d'aquests idiomes haurà de ser regulat "mitjançant un conveni acordat entre el Consell de la UE i l'Estat membre que ho sol·liciti". A més del Consell, qualsevol altra institució de la UE també podrà autoritzar-ne l'ús mitjançant convenis similars. Les despeses que se'n derivin, com ara la traducció, aniran sempre a càrrec de l'Estat membre sol·licitant.

La resolució delimita l'abast de "l'ús oficial" del català i les altres llengües d'estatus anàleg. El govern d'un Estat membre podrà promoure traduccions certificades, però "sense valor jurídic", en aquestes llengües de les resolucions del Parlament i en Consell de la UE, les quals passaran a formar part dels seus arxius i seran donades a conèixer públicament per mitjà dels webs oficials. Així mateix, el govern d'un Estat membre podrà sol·licitar, amb l'antelació suficient, l'ús d'aquestes llengües en les "intervencions orals" al si del Consell, del Parlament o d'altres òrgans de la UE, que disposaran d'un servei de "traducció passiva". Finalment, els ciutadans podran adreçar-se per escrit en aquestes llengües a les institucions i als òrgans de la UE, sempre amb la mediació de l'Estat membre corresponent, que haurà de responsabilitzar-se de la traducció tant de les demandes dels ciutadans com de les respostes de la institució o l'òrgan interpellat. Això és el que hi ha. És una llàstima que el govern espanyol no hagi reeixit a defensar el gallec, el basc i el català, amb la mateixa energia i la mateixa eficàcia amb què el govern d'Irlanda ha defensat el gaèlic irlandès, una llengua que, tot i ser llengua oficial de l'Estat, té un ús efectiu gairebé testimonial. El resultat obtingut no és el que el govern de la Generalitat hauria volgut ni tampoc el que els sectors més conscients de la societat catalana reclamen, que és la plena oficialitat de la nostra llengua a la UE. Però és molt més del que havíem aconseguit fins ara, que no havia passat de la retòrica de les bones intencions, sense la més mínima conseqüència pràctica.

Ara, en canvi, hem aconseguit obrir una bretxa en el règim lingüístic de la vigent Europa dels Estats. El català podrà ser usat oficialment pels nostres representants polítics al Consell i al Parlament europeus, i els ciutadans es podran adreçar en català als òrgans de la UE. És veritat que tant els uns com els altres ho hauran de fer per mediació de l'Estat espanyol, i a partir d'una consideració jurídica inadequada de la nostra llengua, que contrasta amb el seu pes cultural i demogràfic, que la situa per davant de com a mínim deu de les vint-i-una llengües oficials de la UE. Encara som lluny, doncs, d'atènyer el nostre objectiu, però hem fet una passa endavant, que hauria de tenir efectes positius tant a Catalunya com a l'Estat espanyol. De fet, la resolució del Consell de la UE ha posat en relleu la paradoxa que allò que en principi es demanava a les institucions europees no estigués prèviament resolt a les pròpies institucions de l'Estat peticionari. Així doncs, si l'Estat espanyol volgués ser conseqüent amb el memoràndum presentat inicialment a la UE, hauria de modificar a fons el seu règim lingüístic interior i garantir la igualtat legal de totes les llengües que s'hi parlen. Ara es tracta que les institucions de govern, els eurodiputats dels territoris catalanoparlants i la ciutadania en general sapiguem aprofitar bé l'escletxa que hem obert. I que fem sentir a les institucions europees la vitalitat de la nostra llengua, de manera que la convertim en una realitat tan forta, que acabi posant en evidència la injustícia del seu estatus present. El nostre deure és aprofitar els avantatges innegables de la nova situació, sense que això equivalgui a renunciar a l'objectiu de la plena oficialitat. I amb la convicció que treballar pel reconeixement explícit i sense restriccions del català a Europa és un doble acte de lleialtat: a la nostra llengua nacional, però també al nostre europeisme, perquè la Unió Europea serà més forta com més i millor reconegui la diversitat nacional, cultural i lingüística dels pobles que la integren.

(Article publicat al diari Avui)
